T089 ATĐ 1 (11) Luận A Tỳ Đạt Ma Tập Dị Môn Túc Q11-Năm Pháp

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 173

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC
QUYEÅN 11
Phaåm 6: NAÂM PHAÙP, Phaàn 1

Khi aáy, Toân giaû Xaù-lôïi-töû laïi baûo vôùi ñaïi chuùng: Toaøn theå caùc thaày neân bieát, Ñöùc Phaät hieåu bieát roõ raøng caën keõ naêm phaùp. Khi ñaõ thaáu suoát roài Ngaøi vì caùc haøng ñeä töû maø daïy baûo chæ baøy, nay chuùng ta caàn phaûi hoøa hôïp maø keát taäp laïi, ñeå sau khi Phaät dieät ñoä roài thì khoâng coù söï tranh caõi nhau. Do ñoù cuõng neân tuøy thuaän cuøng tuaân giöõ Phaïm haïnh vaø caùc giôùi luaät ñeå coù lôïi ích laâu daøi cho voâ soá chuùng höõu tình. Haõy thöông xoùt haøng trôøi, ngöôøi ôû theá gian naøy maø khieán hoï höôûng nhaän ñöôïc nhieàu lôïi ích an laïc thuø thaéng. Naêm phaùp laø gì? ÔÛ ñaây coù hai baøi Tuïng (OÁt-ñaø-nam) seõ noùi roõ. Baøi tuïng (OÁt-ñaø-nam) thöù nhaát noùi: Moät: Naêm phaùp coù möôøi, Laø uaån, thuû, dieäu, duïc, Xan, thuø, caùi, taøi, phöôïc, Naêm keát phaàn treân döôùi. Goàm coù: Naêm thöù uaån, naêm thöù thuû uaån, naêm thöù dieäu duïc, naêm thöù keo kieät, naêm thöù thuø (coõi - ñöôøng), naêm thöù maøn che, naêm thöù taâm gieo troàng, naêm thöù taâm troùi buoäc, naêm thöù keát thuaän phaàn döôùi vaø naêm thöù keát thuaän phaàn treân. Naêm uaån: Goàm saéc uaån, thoï uaån, töôûng uaån, haønh uaån, thöùc uaån. 1. Theá naøo laø saéc uaån? Ñaùp: Töùc laø caùc thöù saéc..., ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong hay ngoaøi, thoâ hay teá, keùm hay hôn, xa hay gaàn..., taát caû nhöõng thöù nhö theá toùm taét goïi chung moät khoái laø Saéc uaån. 2. Theá naøo laø thoï uaån? Ñaùp: Töùc laø taát caû caùc thöù thoï nhaän cuûa caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong hay ngoaøi, thoâ hay teá, keùm hay hôn, xa hay gaàn..., taát caû nhöõng thöù nhö theá, toùm taét goïi chung moät khoái laø Thoï uaån.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 174

3. Theá naøo laø töôûng uaån? Ñaùp: Töùc laø taát caû caùc thöù yù nghó (töôûng), ôû caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi hoaëc trong hay ngoaøi, thoâ hay teá, keùm hay hôn, xa hay gaàn..., taát caû nhöõng thöù nhö theá toùm taét goïi chung moät khoái laø

Töôûng uaån. 4. Theá naøo laø haønh uaån? Ñaùp: Töùc laø taát caû caùc thöù haønh, ôû caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi hoaëc trong hay ngoaøi, thoâ hay teá, keùm hay hôn, xa hay gaàn..., taát caû nhöõng thöù nhö theá toùm taét goïi chung moät khoái laø Haønh uaån. 5. Theá naøo laø thöùc uaån? Ñaùp: Töùc laø taát caû caùc thöù thöùc, ôû caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi hoaëc trong hay ngoaøi, thoâ hay teá, keùm hay hôn, xa hay gaàn..., taát caû nhöõng thöù nhö theá toùm taét goïi chung moät khoái laø Thöùc uaån. Trong naøy noùi heát thaûy saéc. Heát thaûy caùc thöù saéc laø gì? Heát thaûy caùc thöù saéc ñoù laø boán ñaïi: Ñaát, nöôùc, löûa, gioù vaø taát caû caùc thöù do chuùng taïo ra. Ñoù laø taát caû caùc thöù saéc. Laïi taát caû caùc thöù saéc coøn coù möôøi lónh vöïc cuûa saéc, vaø saéc goàm thaâu do lónh vöïc cuûa phaùp. Vì theá goïi laø taát caû caùc thöù saéc. Veà caùc thôøi quaù khöù, vò lai vaø hieän taïi. Theá naøo laø saéc thôøi quaù khöù? Neáu nhöõng saéc naøo ñaõ coù (khôûi) hay ñaõ coù cuøng khôûi, ñaõ sinh hay sinh taát caû, ñaõ chuyeån ñoåi hay ñang chuyeån ñoåi, ñaõ tuï taäp, ñaõ xuaát hieän, ñaõ taï töø qua ñi, ñaõ bieán maát hay chia lìa bieán ñoåi, coù töï taùnh ñaõ qua, gioáng loaïi quaù khöù, tuøy thuoäc ñôøi quaù khöù... Ñoù goïi laø saéc thôøi quaù khöù. Theá naøo laø saéc thôøi vò lai? Nhö caùc loaïi saéc chöa khôûi, chöa cuøng khôûi, chöa sinh, chöa sinh taát caû, chöa chuyeån ñoåi, chöa ñang chuyeån ñoåi, chöa tuï taäp, chöa xuaát hieän. Thuoäc töï taùnh vò lai, gioáng loaïi vò lai, tuøy thuoäc ñôøi vò lai... Ñoù goïi laø saéc thôøi vò lai. Theá naøo laø saéc thôøi hieän taïi? Nhö caùc loaïi saéc ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ sinh taát caû, ñaõ chuyeån ñoåi, ñang chuyeån ñoåi, ñang tuï taäp, ñang xuaát hieän, truï vaøo choã, hieän ñang ra ñi. Hieän ñang dieät maát, hieän ñang bieán ñoåi vaø hoøa hôïp ngay trong hieän tieàn, baûn taùnh hieän taïi, gioáng loaïi hieän taïi, thuoäc ñôøi hieän taïi... Ñoù goïi laø saéc thôøi hieän taïi. Hoaëc trong hay ngoaøi. Theá naøo laø saéc trong? Neáu saéc ôû choã noái tieáp lieân tuïc ñaõ ñöôïc maø chaúng maát, thì ñoù goïi laø saéc trong (noäi saéc). Saéc ngoaøi laø theá naøo? Neáu ôû choã noái tieáp lieân tuïc hoaëc xöa voán chöa ñöôïc hoaëc ñaõ ñöôïc nhöng laïi maát ñi, hoaëc laø noái tieáp nhau hoaëc thuoäc loaïi khoâng coù tinh thaàn tình caûm thì ñoù goïi laø saéc ngoaøi (voâ cô). Saéc hoaëc thoâ hay teá laø baøy ra (thi thieát), veà saéc thoâ, saéc teá laø theá

naøo? Töùc laø quaùn ñaõi (ñoái) ñaët ra saéc thoâ vaø teá. Noù nhö theá naøo? Neáu nhö quaùn ñaõi saéc khoâng thaáy maø coù ñoái hay saéc coù thaáy, coù ñoái, thì goïi ñoù laø thoâ (to). Coøn neáu quaùn ñaõi saéc coù thaáy coù ñoái hay saéc khoâng thaáy maø coù ñoái, thì ñoù laø teá. Hoaëc quaùn ñaõi saéc khoâng thaáy khoâng coù ñoái, hay saéc khoâng thaáy maø coù ñoái, thì goïi laø thoâ. Coøn neáu quaùn ñaõi saéc khoâng thaáy maø coù ñoái hay saéc khoâng thaáy khoâng coù ñoái, thì goïi laø teá. Neáu quaùn ñaõi saéc cuûa coõi Saéc thì saéc cuûa coõi Duïc laø thoâ. Coøn quaùn ñaõi saéc cuûa coõi Duïc, thì saéc cuûa coõi Saéc laø teá. Neáu quaùn ñaõi caùi saéc khoâng bò raøng buoäc heä luïy, thì saéc coõi Saéc laø thoâ. Coøn nhö quaùn ñaõi saéc coõi Saéc thì saéc khoâng bò raøng buoäc heä luïy laø teá. Nhö theá maø laäp ra, coù saéc thoâ vaø saéc teá. Neân goïi laø saéc thoâ vaø teá. Saéc hoaëc keùm hay hôn. Laäp

ra saéc keùm saéc hôn nhö theá naøo? Laø quaùn ñaõi maø laäp ra saéc keùm vaø saéc hôn. Noù nhö theá naøo? Neáu quaùn ñaõi saéc bò ngaên che hay voâ kyù thì saéc baát thieän laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi saéc chaúng thieän thì saéc bò ngaên che vaø saéc voâ kyù laø hôn. Neáu quaùn ñaõi saéc khoâng bò ngaên che khoâng voâ kyù thì saéc coù bò ngaên che vaø voâ kyù laø keùm. Coøn quaùn ñaõi saéc coù bò ngaên che vaø voâ kyù, thì saéc khoâng bò ngaên che, khoâng voâ kyù laø hôn. Neáu quaùn ñaõi saéc thieän höõu laäu, thì saéc khoâng bò ngaên che vaø khoâng voâ kyù laø keùm, coøn nhö quaùn ñaõi saéc khoâng bò ngaên che, khoâng voâ kyù thì saéc thieän höõu laäu laø hôn. Neáu quaùn ñaõi saéc thieän voâ laäu, thì saéc thieän höõu laäu laø keùm. Coøn quaùn ñaõi saéc thieän höõu laäu, thì saéc thieän voâ laäu laø hôn. Neáu quaùn ñaõi saéc ôû coõi Saéc, thì saéc ôû coõi Duïc laø keùm, coøn quaùn ñaõi saéc coõi Duïc, thì saéc coõi Saéc laø hôn. Neáu quaùn ñaõi saéc chaúng bò raøng buoäc, thì saéc ôû coõi Saéc laø keùm, coøn neáu quaùn ñaõi saéc ôû coõi Saéc thì saéc khoâng bò raøng buoäc laø hôn... Nhö theá maø thaønh laäp (thi thieát) ra coù saéc keùm saéc hôn, cho neân goïi laø saéc coù keùm hoaëc hôn. Saéc hoaëc gaàn vaø xa. Theá naøo laø saéc xa? Ñoù laø saéc ôû quaù khöù vaø vò lai. Theá naøo laø saéc gaàn? Ñoù laø saéc ôû hieän taïi. Laïi, theá naøo laø saéc xa? Neáu saéc ôû thôøi quaù khöù vaãn coøn hoaøi (khoâng lieân tuïc maát maõi) vaø saéc ôû thôøi vò lai khoâng khôûi leân ôû tröôùc maét, thì ñoù laø saéc xa. Theá naøo laø saéc gaàn? Neáu saéc ôû thôøi quaù khöù maát luoân roài, vaø saéc ôû thôøi vò lai khôûi leân tröôùc maét, thì ñoù laø saéc gaàn. Taát caû nhö theá toùm taét goïi chung thaønh moät khoái. Taát caû toùm taét

laøm moät khoái laø sao? Nghóa laø suy luaän tìm xeùt, löôïng ñònh quan saùt thaáy noù tuï hôïp laïi thaønh moät khoái. Vì sao goïi laø saéc uaån? Saéc uaån naøy chæ baøy roõ raøng saéc, uaån, thaân vaø söï tích töïu chöùa nhoùm. Neân goïi laø saéc uaån. Taát caû caùc thöù thoï. Taát caû caùc thöù thoï laø gì? Heát thaûy caùc thöù thoï thì goàm coù saùu thoï cuûa thaân. Saùu thöù thoï naøo? Ñoù laø khi maét coù chaïm xuùc (vôùi caûnh saéc) thì sinh ra thoï. Vaø caùc thöù tai, muõi, löôõi, thaân, yù... Khi chaïm xuùc thì sinh ra thoï nhaän. Ñoù laø saùu thöù (taát caû) thoï. Caùc thoï ôû thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Theá naøo laø thoï ôû thôøi quaù khöù? Neáu caùc thoï ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi vaø ñaõ ñang coøn chuyeån ñoåi, ñaõ tuï hôïp vaø ñaõ xuaát hieän, ñaõ taï töø ra ñi, ñaõ qua roài, ñaõ maát heát roài, ñaõ raõ lìa bieán ñoåi khaùc roài, caùc thoï aáy coù tính chaát quaù khöù, thuoäc gioáng loaïi quaù khöù, thuoäc ñôøi quaù khöù. Ñoù goïi laø Thoï quaù khöù. Theá naøo laø thoï ôû thôøi vò lai? Neáu caùc thoï chöa khôûi, chöa cuøng khôûi, chöa sinh, chöa cuøng sinh, chöa chuyeån ñoåi, chöa chuyeån ñoåi taát caû, chöa heà tuï taäp, chöa heà xuaát hieän. Noù coù tính chaát vò lai (chöa xaûy ra), thuoäc gioáng loaïi vò lai, thuoäc ñôøi vò lai. Ñoù laø thoï thôøi vò lai. Theá naøo laø thoï ôû thôøi hieän taïi? Neáu caùc thoï ñaõ ñang khôûi, ñang cuøng khôûi, ñaõ ñang sinh, ñang cuøng sinh, ñaõ ñang chuyeån ñoåi, ñang chuyeån ñoåi trong hieän taïi, ñang tuï taäp nhoùm hoïp vaø ñang xuaát hieän, ñang truï, ñang töø taï ra ñi, ñang dieät maát töø töø, ñang lìa raõ vaø bieán ñoåi caùi hoøa hôïp tröôùc maét. Caùc thoï

naøy coù tính chaát hieän taïi, thuoäc gioáng loaïi hieän taïi vaø thuoäc ñôøi hieän taïi. Ñoù goïi laø thoï cuûa ñôøi hieän taïi. Hoaëc caùc thoï trong hay ngoaøi. Theá naøo laø thoï ôû trong? Neáu caùc thoï ôû ñaây cöù maõi noái tieáp nhau ñaõ coù ñöôïc maø khoâng maát ñi, thì goïi laø thoï ôû trong. Theá naøo laø thoï ôû ngoaøi? Neáu caùc thoï noái tieáp nhau hoaëc töø xöa chöa coù, hoaëc ñaõ coù nhöng laïi bò maát ñi roài, hoaëc coù caùc noái tieáp khaùc, thì goïi laø thoï ôû ngoaøi. Hoaëc caùc thoï thoâ hay teá. Caùc thoï thoâ hay teá ñöôïc thaønh laäp nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùc thoï khoâng coù taàm maø chæ coù töù thì caùc thoï coù taàm coù töù ñöôïc coi laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùc thoï coù taàm vaø töø thì thoï khoâng taàm, chæ coù töù laø teá. Neáu quaùn ñaõi thoï khoâng taàm, chæ coù töù thì thoï khoâng taàm khoâng töù laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi thoï coõi Saéc thì thoï coõi Duïc laø thoâ, coøn neáu quaùn

ñaõi thoï coõi Duïc thì thoï coõi Saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi thoï coõi Voâ saéc thì thoï coõi Saéc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi thoï coõi Saéc thì thoï coõi Voâ saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi thoï chaúng bò raøng buoäc (heä), thì thoï coõi Voâ saéc laø thoâ, coøn khi quaùn ñaõi thoï coõi Voâ saéc thì thoï khoâng bò raøng buoäc laø teá. Cöù nhö theá maø thaønh laäp baøy ra caùc thoï thoâ vaø teá. Hoaëc caùc thoï keùm hay hôn. Caùc thoï keùm vaø hôn ñöôïc thaønh laäp nhö theá naøo? Neân quaùn ñaõi ñeå thaønh laäp baøy ra (thi thieát) caùc thoï keùm vaø hôn. Noù nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùc thoï bò ngaên che vaø voâ kyù thì thoï chaúng thieän laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi thoï baát thieän thì thoï bò che laáp vaø voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi thoï khoâng bò che vaø voâ kyù, thì thoï bò che vaø voâ kyù laø keùm. Coøn quaùn ñaõi thoï bò che vaø voâ kyù, thì thoï khoâng bò che vaø voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi thoï thieän höõu laäu thì thoï khoâng bò che vaø voâ kyù laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi thoï khoâng bò che vaø voâ kyù thì thoï thieän höõu laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi thoï thieän voâ laäu, thì thoï thieän höõu laäu laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi thoï thieän höõu laäu, thì thoï thieän voâ laäu laø hôn. Neáu quaùn ñaõi thoï coõi Saéc thì thoï coõi Duïc laø keùm, coøn khi quaùn ñaõi thoï coõi Duïc thì thoï coõi Saéc laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi thoï coõi Voâ saéc, thì thoï coõi Saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi thoï coõi Saéc thì thoï coõi Voâ saéc laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi thoï khoâng bò raøng buoäc, thì thoï coõi Voâ saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi thoï coõi Voâ saéc thì thoï khoâng bò raøng buoäc laø hôn. Cöù nhö theá maø thaønh laäp baøy ra caùc thoï hôn keùm. Hoaëc caùc thoï xa vaø gaàn. Theá naøo laø caùc thoï xa? Laø caùc thoï ôû thôøi quaù khöù vaø vò lai. Theá naøo laø caùc thoï gaàn? Laø caùc thoï ôû thôøi hieän taïi. Laïi nöõa, theá naøo laø caùc thoï xa? Neáu caùc thoï thôøi quaù khöù khoâng lieân tuïc dieät haún (töùc vaãn coøn) vaø caùc thoï thôøi vò lai chöa khôûi leân trong hieän taïi, thì ñoù laø caùc thoï xa. Theá naøo laø caùc thoï gaàn? Neáu caùc thoï ôû thôøi quaù khöù ñaõ dieät haún, coøn caùc thoï ôû ñôøi vò lai ñang hieän khôûi tröôùc maét thì goïi ñoù laø caùc thoï gaàn. Cöù nhö theá taát caû toùm taét thaønh moät teân laø khoái tuï taäp. Theá naøo laø taát caû toùm taét thaønh moät khoái? Do suy löôøng, tìm xeùt, löôïng ñònh, thaåm xeùt, quan saùt

thì thaáy noù tuï hoïp laïi thaønh moät khoái. Vì sao goïi laø thoï uaån? ÔÛ ñaây, thoï uaån naøy chæ baøy thoï, uaån, thaân vaø söï tích töïu chöùa nhoùm. Neân goïi laø thoï uaån. Taát caû caùc thöù töôûng. Taát caû caùc thöù töôûng laø gì? Heát thaûy caùc thöù töôûngï thì goàm coù saùu

töôûng cuûa thaân. Saùu thöù töôûng naøo? Töùc laø khi maét tieáp xuùc (vôùi saéc caûnh) thì sinh ra töôûng. Caùc thöù tai, muõi, löôõi, thaân, yù khi chaïm xuùc thì sinh ra töôûng. Ñoù laø caùc thöù töôûng. Caùc töôûng ôû thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Theá naøo laø töôûng ôû thôøi quaù khöù? Neáu caùc töôûng ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi vaø ñang chuyeån ñoåi, ñaõ tuï taäp, ñaõ xuaát hieän, ñaõ töø taï ra ñi, qua ñi, tieâu maát, lìa raõ vaø bieán dôøi. Caùc töôûng tính chaát quaù khöù, thuoäc gioáng loaïi quaù khöù, thuoäc ñôøi quaù khöù. Ñoù laø töôûng quaù khöù. Theá naøo laø töôûng vò lai? Neáu caùc töôûng chöa khôûi, chöa cuøng khôûi, chöa sinh, chöa cuøng sinh, chöa chuyeån ñoåi, chöa hieän roõ chuyeån ñoåi, chöa tuï taäp, chöa xuaát hieän. Coù tính chaát vò lai, thuoäc gioáng loaïi vò lai, thuoäc ñôøi vò lai. Ñoù laø töôûng vò lai. Theá naøo laø töôûng hieän taïi? Neáu caùc töôûng ñaõ ñang khôûi, ñang cuøng khôûi, ñang sinh, ñang cuøng sinh, ñang chuyeån ñoåi, hieän ñang chuyeån ñoåi, ñang tuï taäp vaø ñang xuaát hieän. Ñang töø taï ra ñi, ñang tieâu maát daàn, ñang raõ lìa, bieán dôøi vôùi söï hoøa hôïp tröôùc maét. Noù thuoäc tính chaát hieän taïi, gioáng loaïi hieän taïi, thuoäc ñôøi hieän taïi. Ñoù laø töôûng hieän taïi. Caùc töôûng trong vaø ngoaøi. Theá naøo laø töôûng trong? Neáu caùc töôûng noái tieáp nhau ñaõ ñöôïc maø chaúng maát thì goïi laø töôûng trong. Theá naøo laø töôûng ngoaøi? Neáu caùc töôûng ñangï noái tieáp, hoaëc töø xöa chöa coù ñöôïc, hoaëc ñöôïc roài maø laïi maát, hoaëc coù caùc noái tieáp khaùc thì goïi laø töôûng ngoaøi. Caùc töôûng hoaëc thoâ hay teá. Caùc töôûng thoâ vaø teá ñöôïc thaønh laäp ñaët ra nhö theá naøo? Do quaùn ñaõi maø laäp ra caùc töôûng thoâ vaø teá. Nhö theá laø sao? Neáu khi quaùn ñaõi töôûng khoâng taàm, chæ coù töù thì caùi töôûng coù taàm coù töù laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi töôûng coù taàm coù töù, thì caùi töôûng khoâng taàm chæ coù töù laø teá. Neáu quaùn ñaõi caùi töôûng khoâng taàm khoâng töù, thì caùi töôûng khoâng taàm chæ coù töù laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi töôûng khoâng taàm chæ coù töù thì caùi töôûng khoâng taàm khoâng töù laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi töôûngï coõi Saéc, thì töôûng coõi Duïc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng coõi Duïc, thì töôûng coõi Saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng coõi Voâ saéc thì töôûng coõi Saéc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng coõi Saéc thì töôûng coõi Voâ saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng khoâng bò raøng buoäc, thì töôûng coõi Voâ saéc

laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng coõi Voâ saéc, thì töôûng khoâng bò raøng buoäc laø teá. Cöù nhö theá maø thaønh laäp baøy ra caùc töôûng thoâ vaø teá. Caùc töôûng keùm hoaëc hôn. Caùc töôûng keùm hay hôn ñöôïc thaønh laäp ra sao? Quaùn ñaõi ñeå thaønh laäp caùc töôûng keùm vaø hôn. Ñaây laø sao? Neáu khi quaùn ñaõi

töôûng bò ngaên che vaø voâ kyù thì töôûng chaúng thieän laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi töôûng chaúng thieän, thì töôûng bò ngaên che vaø voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng khoâng bò ngaên che vaø voâ kyù, thì töôûng coù bò ngaên che vaø voâ kyù laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi töôûng bò ngaên che vaø voâ kyù, thì töôûng khoâng bò ngaên che vaø voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng thieän höõu laäu thì töôûng khoâng bò ngaên che vaø voâ kyù laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng khoâng bò ngaên che vaø voâ kyù, thì töôûng thieän höõu laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng thieän voâ laäu thì töôûng thieän höõu laäu laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng thieän höõu laäu, thì töôûng thieän voâ laäu laø hôn. Neáu quaùn ñaõi töôûng coõi Saéc thì töôûng coõi Duïc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi töôûng coõi Duïc thì töôûng coõi Saéc laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng coõi Voâ saéc, thì töôûng coõi Saéc laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi töôûng coõi Saéc thì töôûng coõi Voâ saéc laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi töôûng khoâng bò raøng buoäc thì töôûng coõi Voâ saéc laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi töôûng coõi Voâ saéc thì töôûng khoâng bò raøng buoäc laø hôn. Cöù nhö theá maø thaønh laäp ñaët ra caùc töôûng thoâ vaø teá. Caùc töôûng xa hoaëc gaàn. Theá naøo laø töôûng xa? Caùc töôûng ôû thôøi quaù khöù vaø vò lai laø xa. Theá naøo laø töôûng gaàn? Caùc töôûng ôû thôøi hieän taïi laø gaàn. Laïi nöõa, theá naøo laø töôûng xa? Neáu caùc töôûng quaù khöù khoâng lieân tuïc dieät haún (töùc vaãn coøn) vaø caùc töôûng thôøi vò lai chöa khôûi leân trong hieän taïi, thì ñoù laø töôûng xa. Theá naøo laø töôûng gaàn? Neáu caùc thoï ôû thôøi quaù khöù ñaõ dieät haún, coøn caùc töôûng thôøi vò lai ñang hieän khôûi tröôùc maét thì goïi ñoù laø töôûng gaàn. Cöù theá taát caû toùm taét thaønh moät teân laø khoái. Theá naøo laø taát caû toùm taét thaønh moät khoái? Do suy löôøng, tìm xeùt, löôïng ñònh, quan saùt thì thaáy noù tuï hoïp thaønh moät khoái. Vì sao goïi laø Töôûng uaån? Töôûng uaån ôû ñaây laø laøm saùng toû töôûng, uaån, thaân vaø söï tích tuï chöùa nhoùm. Neân goïi laø Töôûng uaån. Taát caû caùc thöù haønh.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 180

Taát caû caùc thöù haønh laø gì? Heát thaûy caùc thöù haønh thì goàm coù saùu haønh cuûa thaân(I). Saùu thöù haønh naøo? Töùc laø khi maét tieáp xuùc (vôùi saéc caûnh) thì sinh ra haønh. Caùc thöù tai, muõi, löôõi, thaân, yù khi tieáp xuùc thì cuõng sinh ra caùc thöù haønh. Ñoù laø taát caû caùc thöù haønh. Caùc haønh ôû thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Theá naøo laø haønh ôû thôøi quaù khöù? Neáu caùc haønh ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi vaø ñang chuyeån ñoåi, ñaõ tuï taäp, ñaõ xuaát hieän, ñaõ töø taï ra ñi, ñaõ qua ñi, tieâu maát, lìa raõ vaø bieán dôøi. Noù coù tính chaát quaù khöù, thuoäc gioáng loaïi quaù khöù, thuoäc ñôøi quaù khöù. Ñoù laø haønh quaù khöù. Theá naøo laø haønh thôøi vò lai? Neáu caùc haønh chöa khôûi, chöa cuøng khôûi, chöa sinh, chöa cuøng sinh, chöa chuyeån ñoåi vaø chöa hieän roõ chuyeån ñoåi, chöa tu taäp, chöa xuaát hieän. Coù tính chaát vò lai, thuoäc gioáng vò lai, thuoäc ñôøi vò lai. Ñoù laø haønh ôû thôøi vò lai. Theá naøo laø haønh ôû thôøi hieän taïi? Neáu caùc haønh ñang khôûi, ñang cuøng khôûi, ñang sinh, ñang cuøng sinh, ñang chuyeån ñoåi, hieän ñang chuyeån ñoåi. Ñang tuï taäp vaø xuaát hieän, ñang töø taï ra ñi, ñang tieâu maát daàn. Ñang raõ lìa bieán

dôøi vôùi söï hoøa hôïp hieän taïi tröôùc maét. Noù thuoäc tính chaát hieän taïi, gioáng loaïi hieän taïi, thuoäc ñôøi hieän taïi. Ñoù laø haønh hieän taïi. Hoaëc caùc haønh trong vaø ngoaøi. Theá naøo laø haønh ôû trong? Neáu caùc haønh ôû ñaây noái tieáp maõi ñaõ coù ñöôïc maø chaúng maát ñi thì goïi laø haønh ôû trong. Theá naøo laø haønh ôû ngoaøi? Neáu caùc haønh noái tieáp nhau hoaëc töø xöa chöa coù, hoaëc ñaõ coù nhöng ñaõ maát, hoaëc coù caùc noái tieáp khaùc, hoaëc khoâng phaûi loaïi höõu tình thì goïi laø haønh ôû ngoaøi. Hoaëc caùc haønh thoâ vaø teá. Caùc töôûng thoâ hay teá ñöôïc thaønh laäp ñaët ra nhö theá naøo? Quaùn ñaõi maø ñaët ra caùc haønh thoâ vaø teá. Noù nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh khoâng taàm maø chæ coù töù, thì caùi haønh coù töù coù taàm goïi laø thoâ. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi haønh coù taàm coù töù thì caùi haønh khoâng taàm chæ coù töù laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh khoâng taàm khoâng töù, thì caùi haønh khoâng taàm chæ coù töù laø thoâ. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi haønh khoâng taàm chæ coù töù thì caùi haønh khoâng taàm khoâng töù laø teá. Neáu quaùn ñaõi caùi haønh cuûa coõi Saéc, thì caùi haønh cuûa coõi Duïc laø thoâ. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi haønh coõi Duïc thì caùi haønh cuûa coõi Saéc laø teá. Neáu quaùn ñaõi caùi haønh cuûa coõi Voâ saéc, thì caùi haønh cuûa coõi Saéc laø

thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh cuûa coõi Saéc thì caùi haønh cuûa coõi Voâ saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh khoâng bò raøng buoäc, thì caùi haønh coõi Voâ saéc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh coõi Voâ saéc thì caùi haønh khoâng bò raøng buoäc laø teá. Cöù nhö theá maø thaønh laäp ñaët ra caùc haønh thoâ vaø teá. Hoaëc caùc haønh keùm hoaëc hôn. Caùc haønh hôn vaø keùm ñöôïc thaønh laäp ñaët ra nhö theá naøo? Neân quaùn ñaõi maø ñaët ra caùi haønh hôn vaø keùm. Noù nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh bò ngaên che vaø voâ kyù thì caùi haønh chaúng thieän laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh chaúng thieän thì caùi haønh bò ngaên che voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh khoâng bò ngaên che voâ kyù thì caùi haønh bò ngaên che voâ kyù laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh bò ngaên che voâ kyù thì caùi haønh khoâng bò ngaên che voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh thieän höõu laäu thì caùi haønh khoâng bò ngaên che voâ kyù laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh khoâng bò ngaên che voâ kyù thì caùi haønh thieän höõu laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh thieän voâ laäu thì caùi haønh thieän höõu laäu laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh thieän höõu laäu thì caùi haønh thieän voâ laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh coõi Saéc, thì caùi haønh coõi Duïc laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi haønh cuûa coõi Duïc thì caùi haønh cuûa coõi Saéc laø hôn. Neáu quaùn ñaõi caùi haønh coõi Voâ saéc thì caùi haønh cuûa coõi Saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh coõi Saéc, thì caùi haønh cuûa coõi Voâ saéc laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi haønh chaúng bò raøng buoäc thì caùi haønh coõi Voâ saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi haønh coõi Voâ saéc, thì caùi haønh chaúng bò raøng buoäc laø hôn. Cöù nhö theá maø baøy ra caùc thöù haønh hôn hoaëc keùm. Hoaëc caùc haønh xa vaø gaàn: Theá naøo laø haønh xa? Haønh thôøi quaù khöù vaø vò lai. Theá naøo laø haønh

gaàn? Laø haønh thôøi hieän taïi. Laïi, theá naøo laø caùc haønh xa? Haønh quaù khöù tieáp noái maõi chaúng döùt, hoaëc haønh vò lai chöa khôûi leân trong hieän taïi. Ñoù laø haønh xa. Theá naøo laø haønh gaàn? Neáu caùc haønh quaù khöù lieân tuïc ñaõ ñöùt maát hoaëc caùc haønh vò lai hieän khôûi leân trong hieän taïi thì goïi laø haønh gaàn. Taát caû nhö theá toùm taét thaønh moät khoái. Theá naøo laø taát caû toùm taét thaønh moät khoái? Do suy löôøng tìm xeùt

löôïng ñònh quan saùt thì thaáy noù tuï hoïp laïi thaønh moät khoái. Vì sao noùi laø Haønh uaån? Haønh uaån laø ôû ñaây laøm saùng toû haønh, uaån, thaân vaø söï tích tuï chöùa nhoùm. Neân goïi laø Haønh uaån. Taát caû caùc thöù thöùc. Taát caû caùc thöù thöùc laø gì? Heát thaûy caùc thöù thöùc thì goàm coù saùu thöùc nôi thaân. Saùu thöùc naøo? Töùc laø khi maét coù tieáp xuùc (vôùi saéc caûnh) thì sinh ra caùc thöùc. Caùc thöù tai, muõi, löôõi, thaân, yù khi tieáp xuùc cuõng sinh ra caùc thöùc. Nhö theá laø taát caû caùc thöù thöùc. Hoaëc caùc thöùc ôû thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Theá naøo laø thöùc ôû thôøi quaù khöù? Neáu caùc thöùc ñaõ khôûi, cuøng khôûi, ñaõ sinh cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi vaø hieän ñang chuyeån ñoåi. Ñaõ tu taäp, ñaõ xuaát hieän, ñaõ töø taï ra ñi, ñaõ qua ñi, ñaõ tieâu maát, ñaõ raõ lìa bieán dôøi. Noù coù tính chaát quaù khöù, thuoäc gioáng loaïi quaù khöù, thuoäc ñôøi quaù khöù. Neân goïi laø thöùc thôøi quaù khöù. Theá naøo laø thöùc thôøi vò lai? Neáu caùc thöùc chöa khôûi, chöa cuøng khôûi, chöa sinh, chöa cuøng sinh, chöa chuyeån ñoåi, chöa hieän roõ chuyeån ñoåi tröôùc maét. Chöa tuï taäp vaø chöa xuaát hieän. Noù coù tính chaát cuûa vò lai, gioáng loaïi vò lai, thuoäc ñôøi vò lai. Neân goïi laø thöùc thôøi vò lai. Theá naøo laø thöùc thôøi hieän taïi? Neáu caùc thöùc ñang khôûi, ñang cuøng khôûi, ñang sinh, ñang cuøng sinh, ñang chuyeån ñoåi, hieän ñang chuyeån ñoåi tröôùc maét. Ñang tuï taäp vaø xuaát hieän, ñang truï, ñang töø taï ra ñi, ñang dieät maát töø töø, ñang lìa raõ vaø bieán ñoåi caùi hoøa hôïp tröôùc maét. Caùc thöùc naøy coù taùnh hieän taïi, gioáng loaïi hieän taïi vaø thuoäc ñôøi hieän taïi. Ñoù laø thöùc cuûa thôøi hieän taïi. Hoaëc caùc thöùc trong vaø ngoaøi. Theá naøo laø thöùc trong? Neáu caùc thöùc cöù maõi noái tieáp nhau, ñaõ coù ñöôïc maø khoâng maát ñi thì goïi laø thöùc ôû trong. Theá naøo laø thöùc ôû ngoaøi? Neáu caùc thöùc noái tieáp nhau, hoaëc töø xöa chöa coù, hoaëc ñaõ coù nhöng ñaõ maát ñi, hoaëc coù caùc thöù noái tieáp khaùc, thì goïi laø thöùc ôû ngoaøi. Hoaëc caùc thöùc thoâ vaø teá. Caùc thöùc thoâ hay teá ñöôïc thaønh laäp ñaët ra nhö theá naøo? Neân quaùn ñaõi maø ñaët ra caùc thöùc thoâ vaø teá. Noù nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng coù taàm maø chæ coù töù, thì caùi thöùc coù taàm coù töù laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coù taàm coù töù, thì caùi thöùc khoâng taàm chæ coù töù laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng taàm khoâng töù thì caùi thöùc khoâng

taàm chæ coù töù laø thoâ. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng taàm chæ coù töù, thì caùi thöùc khoâng taàm khoâng töù laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Saéc thì caùi thöùc coõi Duïc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Duïc

thì caùi thöùc coõi Saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Voâ saéc thì caùi thöùc coõi Saéc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Saéc, thì caùi thöùc coõi Voâ saéc laø teá. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng bò raøng buoäc thì caùi thöùc coõi Voâ saéc laø thoâ. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Voâ saéc thì caùi thöùc khoâng bò raøng buoäc laø teá. Cöù nhö theá maø baøy ra caùc thöùc thoâ vaø teá. Hoaëc caùc thöùc keùm vaø hôn ñöôïc thaønh laäp ñaët ra nhö theá naøo? Neân quaùn ñaõi ñeå thaønh laäp caùc thöùc hôn vaø keùm. Noù nhö theá naøo? Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc bò ngaên che vaø voâ kyù thì caùi thöùc chaúng thieän laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc chaúng thieän thì caùi thöùc bò ngaên che vaø voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng bò ngaên che voâ kyù thì caùi thöùc bò ngaên che voâ kyù laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc bò ngaên che voâ kyù, thì caùi thöùc khoâng bò ngaên che voâ kyù laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc thieän höõu laäu, thì caùi thöùc khoâng bò ngaên che voâ kyù laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng bò ngaên che voâ kyù thì caùi thöùc thieän höõu laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc thieän voâ laäu thì caùi thöùc thieän höõu laäu laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc thieän höõu laäu thì caùi thöùc thieän voâ laäu laø hôn. Neáu khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Saéc, thì caùi thöùc coõi Duïc laø keùm. Coøn neáu quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Duïc thì caùi thöùc coõi Saéc laø hôn. Neáu quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Voâ saéc, thì caùi thöùc coõi Saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Saéc, thì caùi thöùc coõi Voâ saéc laø hôn. Neáu quaùn ñaõi caùi thöùc khoâng bò raøng buoäc thì caùi thöùc coõi Voâ saéc laø keùm. Coøn khi quaùn ñaõi caùi thöùc coõi Voâ saéc thì caùi thöùc khoâng bò raøng buoäc laø hôn. Cöù nhö theá maø thaønh laäp baøy ra caùc thöùc hôn vaø keùm. Hoaëc caùc thöùc xa vaø gaàn. Theá naøo laø thöùc xa? Laø caùc thöùc thôøi quaù khöù vaø thôøi vò lai. Theá naøo laø thöùc gaàn? Laø caùc thöùc ôû thôøi hieän taïi. Laïi, theá naøo laø caùc thöùc xa? Neáu caùc thöùc thôøi quaù khöù khoâng tieáp noái maõi chaúng döùt, hoaëc thöùc vò lai chöa khôûi leân trong hieän taïi. Ñoù laø thöùc xa.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 184

Theá naøo laø thöùc gaàn? Neáu caùc thöùc quaù khöù tieáp noái ñaõ ñöùt maát, hoaëc caùc thöùc vò lai hieän khôûi leân trong hieän taïi, thì goïi laø thöùc gaàn. Taát caû nhö theá toùm taét thaønh moät khoái. Theá naøo laø taát caû toùm taét thaønh moät khoái? Do xeùt tìm, suy löôøng, löôïng ñònh quan saùt thì thaáy noù tuï hoïp laïi thaønh moät khoái. Vì sao noùi laø Thöùc uaån? Vôùi Thöùc uaån ôû ñaây, noù laøm saùng toû veà thöùc, uaån, thaân vaø söï tích tuï chöùa nhoùm. Neân goïi laø Thöùc uaån. Coù naêm thöù chaáp uaån: Ñoù laø chaáp saéc uaån, chaáp thoï uaån, chaáp töôûng uaån, chaáp haønh uaån vaø chaáp thöùc uaån. 1. Theá naøo laø chaáp saéc uaån? Ñaùp: Neáu nhö coù caùc thöù saéc höõu laäu roài theo ñoù maø chaáp chaët suoát caùc thôøi quaù khöù, vò lai hay hieän taïi ñeå sinh ra caùc thöù hoaëc tham, saân hay si, hay taát caû caùc taâm sôû khaùc cuûa tuøy phieàn naõo..., thì ñoù goïi laø chaáp saéc uaån. 2. Theá naøo laø chaáp thoï uaån? Ñaùp: Neáu khi coù caùc thöù thoï höõu laäu roài theo ñoù maø chaáp chaët suoát caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi

ñeå sinh ra caùc thöù hoaëc tham, saân hay si hoaëc taát caû caùc thöù taâm sôû khaùc cuûa tuøy phieàn naõo..., thì ñoù laø chaáp thoï uaån. 3. Theá naøo laø chaáp töôûng uaån? Ñaùp: Neáu khi coù caùc thöù töôûng höõu laäu, roài theo ñoù maø chaáp chaët suoát caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeå phaûi sinh ra caùc thöù hoaëc tham, saân hay si, hay taát caû caùc taâm sôû khaùc cuûa tuøy phieàn naõo..., thì ñoù laø chaáp töôûng uaån. 4. Theá naøo laø chaáp haønh uaån? Ñaùp: Neáu khi coù caùc haønh höõu laäu, roài theo ñoù maø chaáp chaët suoát caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeå sinh ra caùc thöù hoaëc tham, saân hay si, hoaëc taát caû caùc thöù taâm sôû khaùc cuûa tuøy phieàn naõo..., thì ñoù laø chaáp haønh uaån. 5. Theá naøo laø chaáp thöùc uaån? Ñaùp: Neáu khi coù caùc thöùc höõu laäu, roài theo ñoù maø chaáp chaët suoát caû caùc thôøi quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeå sinh ra caùc thöù hoaëc tham, saân hay si hoaëc taát caû caùc taâm sôû khaùc cuûa tuøy phieàn naõo..., thì ñoù laø chaáp thöùc uaån. Naêm thöù dieäu duïc (ham muoán saâu xa): Töùc laø: 1. Khi maét nhaän bieát ñöôïc caùc saéc thì sinh ra moïi thöù yeâu meán, vui möøng, thích chí. Chính caùi saéc ñaùng yeâu meán ñoù seõ daãn ñeán caùc vieäc ham muoán ñeo ñuoåi, ñam meâ chaáp tröôùc. Ñoù laø dieäu duïc cuûa maét nhaän

bieát saéc. 2. Khi tai nhaän thöùc hieåu ñöôïc caùc loaïi tieáng vang thì sinh ra moïi thöù yeâu meán, vui möøng, thích chí. Chính caùi tieáng ñaùng yeâu meán ñoù noù daãn ñeán caùc vieäc ham muoán ñeo ñuoåi (tuøy thuaän) ñam meâ, chaáp tröôùc. Ñoù laø dieäu duïc cuûa tai nhaän bieát tieáng. 3. Khi muõi nhaän thöùc bieát ñöôïc caùc thöù muøi thôm thoái thì sinh ra caùc thöù yeâu meán, vui möøng, thích chí. Chính caùi muøi höông ñaùng yeâu meán ñoù noù daãn ñeán caùc vieäc ham muoán ñeo ñuoåi, ham meâ, chaáp tröôùc. Ñoù laø dieäu duïc cuûa muõi nhaän bieát muøi höông. 4. Khi löôõi nhaän thöùc bieát ñöôïc caùc vò maën ngoït..., thì sinh ra caùc thöù yeâu meán, vui möøng, thích chí. Chính caùi vò ñaùng yeâu meán ñoù noù daãn ñeán caùc vieäc ham muoán, ñeo ñuoåi, ham meâ, chaáp tröôùc. Ñoù laø dieäu duïc cuûa löôõi nhaän bieát vò. 5. Khi thaân nhaän bieát ñöôïc söï ñuïng chaïm thì sinh ra caùc thöù yeâu meán, vui möøng, thích chí. Chính söï ñuïng chaïm ñaùng yeâu meán ñoù noù daãn ñeán caùc vieäc ham muoán ñeo ñuoåi, ñam meâ, chaáp tröôùc. Ñoù laø dieäu duïc cuûa thaân nhaän bieát söï ñuïng chaïm. Theá naøo laø dieäu duïc khi maét nhaän bieát saéc? Ñaùp: Neáu caùc saéc ôû coõi Duïc maø maét tieáp xuùc roài thì sinh loøng yeâu meán ñeå laøm ñieàu kieän, thì ñoù goïi laø dieäu duïc khi maét nhaän bieát saéc. Theá naøo laø dieäu duïc khi tai nhaän bieát tieáng? Ñaùp: Neáu caùc thöù tieáng ôû coõi Duïc maø tai tieáp xuùc ñöôïc roài sinh loøng yeâu meán ñeå laøm ñieàu kieän, thì ñoù goïi laø dieäu duïc khi tai nhaän bieát tieáng. Theá naøo laø dieäu duïc khi muõi nhaän bieát muøi höông? Ñaùp: Neáu caùc thöù muøi höông ôû coõi Duïc maø muõi tieáp xuùc roài sinh loøng yeâu meán ñeå laøm ñieàu kieän, thì ñoù goïi laø dieäu duïc khi muõi nhaän bieát muøi. Theá naøo laø dieäu duïc khi löôõi nhaän bieát vò? Ñaùp: Neáu caùc thöù vò ôû coõi Duïc maø löôõi tieáp xuùc roài sinh ra loøng yeâu meán ñeå laøm ñieàu kieän, thì ñoù goïi laø dieäu duïc khi löôõi nhaän bieát vò. Theá naøo laø dieäu duïc khi thaân nhaän bieát söï ñuïng chaïm? Ñaùp: Neáu

coù caùc thöù ñuïng chaïm ôû coõi Duïc maø thaân tieáp xuùc roài sinh loøng yeâu meán ñeå laøm ñieàu kieän, thì ñoù goïi laø dieäu duïc khi thaân nhaän bieát söï ñuïng chaïm. Coù naêm thöù xan tham (tham lam keo kieät): Goàm coù: 1. Xan tham choã ôû. 2. Xan tham nhaø cöûa.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 186

3. Xan tham saéc ñeïp vaø tieáng khen. 4. Xan tham lôïi döôõng. 5. Xan tham phaùp. - Theá naøo laø laø xan tham choã ôû? Ñaùp: Nhö ngay choã ôû thì sinh loøng ham muoán luyeán tieác. Thí duï nhö coù ngöôøi nghó: Öôùc mong sao choã ôû naøy thuoäc veà cuûa ta chôù khoâng laø ai khaùc. ÔÛ choã naøy ta seõ ñi kinh haønh vaø baøy bieän saép ñaët. Ta seõ ôû maõi nôi ñaây maø thoï höôûng caùc thöù vaät duïng vaø bao nhieâu caùi khaùc nöõa. Ngöôøi aáy sinh loøng meán thích baùm rieát vaøo choã aáy, neân ngaên caûn caám ngaët caùc ngöôøi khaùc thoï höôûng. Khoâng heà giuùp ñôõ chia chaùc nhöôøng choã hay ban phaùt cho ai caû, cuõng khoâng xa lìa töø boû hay buoâng xaû taát caû. Ñoù goïi laø xan tham choã ôû. - Theá naøo laø xan tham nhaø cöûa? Ñaùp: Nhö nhaø cöûa cuûa thí chuû maø sinh loøng ham muoán luyeán tieác. Thí duï nhö coù ngöôøi nghó: Mong sao caùc nhaø cöûa cuûa thí chuû ñaây thuoäc veà ta chöù khoâng ai khaùc. ÔÛ nhaø naøy chæ rieâng ta ra vaøo, tôùi lui, ñi veà thaân thích töï taïi. Ta seõ ôû ñaây maõi ñeå thoï höôûng caùc thöù vaät duïng vaø bao nhieâu thöù khaùc nöõa. Ngöôøi aáy sinh loøng meán thích baùm rieát vaøo caùi nhaø cuûa thí chuû ñoù, neân ngaên caûn caám ngaët caùc ngöôøi khaùc thoï höôûng. Khoâng heà giuùp ñôõ chia chaùc nhöôøng choã hay ban phaùt cho ai caû, cuõng khoâng xa lìa töø boû hay buoâng xaû taát caû. Ñoù goïi laø xan tham nhaø cöûa. - Theá naøo laø xan tham saéc ñeïp vaø tieáng khen? Ñaùp: Nhö ñoái vôùi saéc ñeïp vaø lôøi khen ngôïi thì sinh loøng ham muoán luyeán tieác. Thí duï nhö coù ngöôøi nghó: Öôùc mong sao chæ rieâng ta coù saéc ñeïp tuyeät traàn, ai cuõng thích nhìn ngaém saéc ñeïp vaø thaân hình töôùng maïo oai huøng cuûa ta. Ta seõ laø moät tuyeät theá giai nhaân, moät ngöôøi huøng khoâi ngoâ tuaán tuù seõ khoâng coù moät nhan saéc dung maïo naøo saùnh kòp ñöôïc ta. Ngoaøi ra, ta öôùc mong sao chæ rieâng ta coù tieáng taêm löøng laãy vôùi bao nhieâu lôøi khen tieáng toát tuyeät vôøi vaø khaép caû möôøi phöông, toaøn coõi theá gian naøy ñeàu cuøng khen ngôïi toân suøng khoâng moät ai saùnh kòp. Chæ rieâng coù mình ta am töôøng vieäc höôûng thuï, aên uoáng cuõng nhö caùch bieán cheá veà caùc thöùc aên hieám coù ñaëc bieät noåi tieáng nhaát vaø tuøy luùc maø aên uoáng boài döôõng ñeå dung nhan töôi ñeïp, da deû mòn maøng. Taát caû ai cuõng meán thích vaø khoâng ai saùnh kòp. Vaø chæ rieâng ta môùi bieát söû duïng thôøi trang nhö y phuïc, noùn muõ, giaøy deùp vaø caùc vaät duïng, caùc caùch trang söùc, trang ñieåm ñeå khieán saéc ñeïp caøng cöïc kyø loäng laãy yeâu kieàu khoâng moät ai coù theå saùnh ñöôïc... Ngöôøi ñoù coù taâm ham thích luyeán tieác saéc ñeïp vaø tieáng

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 11 187

khen nhö theá, neân luoân tìm caùch ngaên caûn keû khaùc, khoâng heà giuùp ñôõ, nhöôøng chia hay ban phaùt cho ai caû, cuõng khoâng xa lìa töï boû hay buoâng xaû

taát caû. Ñoù goïi laø xan tham saéc ñeïp vaø tieáng khen. - Theá naøo laø xan tham lôïi döôõng? Ñaùp: Nhö ñoái vôùi lôïi döôõng thì sinh loøng ham muoán luyeán tieác, nhö coù ngöôøi nghó: Öôùc ao sao chæ rieâng ta laø coù ñuû taát caû moïi thöù lôïi döôõng treân coõi ñôøi naøy, coøn nhöõng ngöôøi khaùc thì khoâng theå ñöôïc. Chæ rieâng mình toâi laø coù ñöôïc nhöõng lôïi döôõng khaùc thöôøng, laï luøng hôn nhöõng ngöôøi khaùc, chæ bieát coù rieâng mình laø keû coù phöôùc ñöùc vaø trí tueä to lôùn ñaày ñuû nhaát, tuøy thôøi maø ñaùng ñöôïc daâng cuùng caùc thöù y phuïc aên uoáng ngoïa cuï, thuoác men vaø bao thöù tieàn cuûa saûn vaät khaùc, taát caû moïi ngöôøi treân theá gian naøy khoâng ai saùnh baèng ta ñöôïc. Ngöôøi naøy coù loøng ham muoán ñaém meâ lôïi döôõng nhö theá neân luoân tìm caùch ngaên caûn keû khaùc, khoâng san seû chia nhöôøng, khoâng boá thí ban phaùt aân tueä gì. Khoâng bao giôø bieát xa lìa töø boû hay buoâng xaû taát caû. Ñoù goïi laø xan tham lôïi döôõng. - Theá naøo laø xan tham phaùp? Ñaùp: Nhö ñoái vôùi giaùo phaùp thì sinh loøng ham muoán luyeán tieác. Nhö coù ngöôøi nghó: Mong sao cho rieâng mình ta laø coù theå dieãn noùi chaùnh phaùp, coøn ai khaùc thì khoâng theå laøm ñöôïc. Chæ coù mình ta môùi baûo ñöôïc nhieàu ngöôøi khaùc nghe lôøi tuïng nieäm kinh ñieån, maø khoâng ai baûo ñöôïc. Chæ coù rieâng mình ta laø hoûi ñaùp huøng bieän, quyeát ñoaùn nhanh choùng, coøn thì chaúng ai laøm ñöôïc. Chæ rieâng moãi mình ta laø thoï trì ñöôïc caùc phaùp Toá-ñaùt-laõm vaø Tyø-naïi-da hay A-tyø-ñaït-ma, coøn thì khoâng ai laøm ñöôïc. Mong sao chæ rieâng mình ta môùi coù theå phaân bieät vaø giaûi thích roõ raøng kheùo leùo caùc nghóa lyù cuûa giaùo phaùp. Vaø chính rieâng ta laø ngöôøi bieän luaän taøi gioûi nhaát cuõng nhö soaïn thaûo ñöôïc nhöõng luaän phaåm tuyeät vôøi noåi tieáng nhaát. Coøn thì taát caû khoâng ai coù theå laøm ñöôïc caùc vieäc aáy. Ngöôøi ñoù ñoái vôùi giaùo phaùp coù loøng ham muoán baùm chaéc nhö theá, cho neân thöôøng ngaên caûn gaây chöôùng ngaïi cho bao nhieâu ngöôøi khaùc, maø khoâng bao giôø giuùp ñôõ, chia sôùt ban phaùt aân tueä cho ai caû, cuõng chaúng bieát xa lìa töø boû hay buoâng xaû taát caû. Theá neân goïi laø xan tham phaùp. Coù naêm ñöôøng (coõi): 1. Coõi ñòa nguïc. 2. Coõi baøng sinh. 3. Coõi ngaï quyû. 4. Coõi ngöôøi. 5. Coõi trôøi;

- Theá naøo laø coõi ñòa nguïc? Ñaùp: Caùc coõi ñòa nguïc ñeàu coù moät thöù tính chaát, chuûng loaïi gioáng nhau (chuùng ñoàng phaän) veà nöông nhôø, söï vieäc vaø nôi choán. Nhöõng ai soáng trong ñòa nguïc roài thì caùc thöù saéc thoï töôûng haønh thöùc ñeàu laø loaøi khoâng bò che laáp voâ kyù. Ñoù goïi laø coõi ñòa nguïc. Laïi coøn ñaây laø do thaân, ngöõ vaø yù taïo aùc nhieàu nhaát, xaáu aùc nhaát. Neáu do reøn luyeän, söûa ñoåi vaø laøm nhieàu vieäc aùc thì seõ ñeán choán ñòa nguïc, sinh vaøo ñòa nguïc vaø keát thaønh ñôøi soáng ñòa nguïc, neân goïi laø coõi ñòa nguïc. Vaû laïi coõi ñòa nguïc thì coù nhieàu teân goïi, nhieàu caùch noùi khaùc hôn, nhieàu hôn... ñeàu do yù töôûng, töôûng töôïng neâu baøy ra maø noùi. Theá neân goïi laø coõi ñòa nguïc. - Theá naøo laø coõi baøng sinh? Ñaùp: Caùc coõi baøng sinh ñeàu coù chung moät thöù tính chaát, chuûng loaïi gioáng nhau veà nöông nhôø, söï vieäc vaø nôi choán. Nhöõng keû ôû trong coõi baøng sinh thì caùc thöù saéc, thoï, töôûng, haønh,

thöùc ñeàu laø loaøi khoâng bò che laáp voâ kyù. Ñoù goïi laø coõi baøng sinh. Laïi coøn ñaây laø do ngu si ñaàn ñoän taïo ra caùc haïnh xaáu veà thaân ngöõ yù neân daãn ñeán choán baøng sinh, sinh vaøo coõi baøng sinh vaø keát thaønh kieáp soáng baøng sinh. Neân goïi laø coõi baøng sinh. Vaû laïi coõi baøng sinh thì coù nhieàu teân goïi, nhieàu caùch noùi khaùc hôn, nhieàu hôn..., ñeàu do yù töôûng, töôûng töôïng neâu baøy ra maø noùi. Theá neân goïi laø coõi baøng sinh. - Theá naøo laø coõi ngaï quyû? Ñaùp: Caùc coõi quyû ñeàu coù chung moät thöù tính chaát, chuûng loaïi gioáng nhau veà nöông nhôø, söï vieäc vaø nôi choán. Nhöõng keû soáng ôû coõi quyû roài thì saéc thoï töôûng haønh thöùc ñeàu laø loaïi khoâng bò che laáp voâ kyù. Ñoù goïi laø coõi quyû. Laïi coøn ñaây laø do keo kieät bieån laän maø taïo ra caùc haïnh aùc veà thaân ngöõ yù, hoaëc do reøn taäp, söûa ñoåi hay laøm nhieàu vieäc aùc thì seõ daãn ñeán coõi quyû, sinh vaøo coõi quyû. Vaû laïi coõi quyû thì coù nhieàu teân goïi, nhieàu caùch noùi khaùc nhau, nhieàu hôn..., ñeàu do yù töôûng, töôûng töôïng ñaët ra maø noùi. Neân goïi laø coõi quyû. - Theá naøo laø coõi ngöôøi? Ñaùp: Caùc coõi ngöôøi ñeàu coù chung moät tính chaát, chuûng loaïi gioáng nhau veà nöông nhôø, söï vieäc vaø nôi choán. Nhöõng keû soáng trong coõi ngöôøi roài thì caùc thöù saéc thoï töôûng haønh thöùc ñeàu laø loaïi khoâng bò che laáp voâ kyù. Ñoù goïi laø coõi ngöôøi. Laïi coøn ñaây laø do söï taïo taùc caùc haïnh thieän thaáp keùm nhaát cuûa thaân ngöõ yù, laïi do reøn luyeän, tu taäp vaø laøm ñöôïc nhieàu vieäc thieän neân daãn ñeán coõi ngöôøi, sinh vaøo coõi ngöôøi vaø keát thaønh kieáp soáng cuûa loaøi ngöôøi. Neân goïi laø coõi ngöôøi - Theá naøo laø coõi trôøi?

Ñaùp: Caùc coõi trôøi ñeàu coù moät tính chaát, chuûng loaïi gioáng nhau veà nöông nhôø, söï vieäc vaø nôi choán. Nhöõng keû soáng trong coõi trôøi roài thì caùc thöù saéc thoï töôûng haønh thöùc ñeàu laø loaïi khoâng bò che laáp voâ kyù. Ñoù goïi laø coõi trôøi. Laïi coøn ñaây laø do söï taïo taùc caùc haïnh thieän cao ñeïp cuûa thaân ngöõ yù. Laïi coøn do reøn luyeän, tu taäp vaø laøm nhieàu vieäc thieän khaùc neân daãn ñeán coõi trôøi, sinh vaøo coõi trôøi vaø keát thaønh kieáp soáng cuûa loaøi trôøi. Neân goïi laø coõi trôøi. Vaû laïi coõi trôøi thì coù nhieàu teân goïi, nhieàu caùch noùi khaùc hôn, ñeàu do yù töôûng, töôûng töôïng ñaët ra maø noùi. Neân goïi laø coõi trôøi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.